

Schelde nieuwsbrief

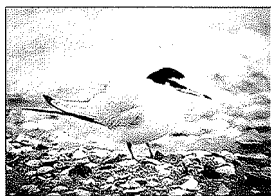
EEN UITGAVE VAN
HET SCHELDE
INFORMATIECENTRUM,
NOVEMBER 1994
JAARGANG 1 NR.1

IN DIT NUMMER

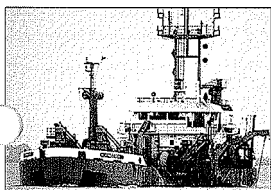
LATEN WE ELKAARS DESKUNDIGHEDEN BETER BENUTTEN

Mevrouw Nederhoed-Zijlstra, voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Westerschelde, blikt terug en kijkt vooruit op de zorg en aandacht voor de Westerschelde. **pag 1**

DE HOOGHE PLATEN

De Hooge Platen is een belangrijke broedplaats voor dwergsterren. Dat heeft consequenties voor het omgaan met de Westerschelde **pag 3**

ZANDWINNING IN BEWEGING

Zandwinning, baggeren en storten als instrumenten voor een evenwichtige zandbalans in de Westerschelde **pag 4**

EVEN VOORSTELLEN: LILIAN WITHAGEN

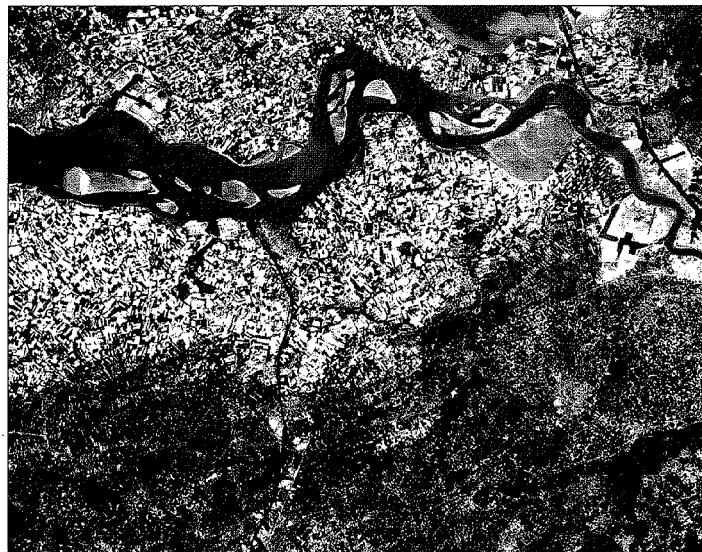
'Ik streef naar een laagdrempelig informatiecentrum' zegt de pas gestarte coördinator van het Schelde InformatieCentrum **pag 7**

RABINDRANATH TAGORE WESTERSCHELDE

'Verzin mogelijkheden om Scheldeminnaars te laten kennismaken met de platen en de schorren' meent Ir. H. Engel in de rubriek Opinie **pag 7**

SCHELDE INFORMATIECENTRUM OPENT IN DECEMBER

pag 6

LATEN WE ELKAARS DESKUNDIGHEDEN BETER BENUTTEN

De verdieping van de vaargeul, de waterkwaliteit, de natuurwaarden, de oeververbinding, de recreatie. Dat zijn allemaal onderwerpen rond de Westerschelde die regelmatig in de publiciteit komen en waar veel aandacht aan wordt besteed.

Gedeputeerde Mevrouw L. Nederhoed-Zijlstra is voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Westerschelde. Zij geeft haar visie op de huidige ontwikkelingen: 'Laten we elkaars deskundigheden beter benutten. Door samenwerking in een vroegtijdig stadium creëer je een bestuurlijk en maatschappelijk draagvlak'.

ZITTEN MILIEU EN SCHEEPVAART IN ELKAARS VAARWATER?

De hoofddoelstelling van het Beleidsplan Westerschelde laat zien dat er drie belangrijke sleutelbegrippen zijn: *scheepvaart, milieu en veiligheid*. De verenigbaarheid van deze functies zonder een duidelijke prioriteitsstelling lijkt een onmogelijke opgave.

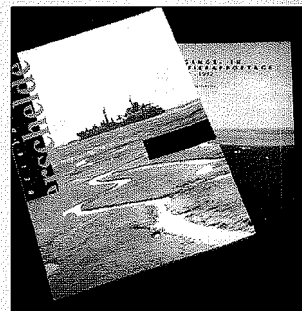
Toch is mevrouw Nederhoed hier optimistisch over: economie en ecologie zijn geen natuurlijke vijanden, tegenstellingen moeten niet worden aangescherpt.

Het behouden van natuurlijke deltagebieden is een internationaal aandachtspunt'. Hoewel landelijk de aandacht voor de 'groene topics' lijkt te verslappen is mevrouw Nederhoed van mening dat zorg en aandacht voor de natuurfunctie in de Westerschelde verder zal toenemen.

Het beleid voor de Westerschelde zal in toenemende mate getoetst moeten worden op de milieueffecten, vanwege de unieke waarde die de Westerschelde heeft als estuarium!

Het beleidsplan als overeenkomst

Hoe we met de Westerschelde om willen gaan en welke ontwikkelingen we wel of niet willen stimuleren, is beschreven in het Beleidsplan Westerschelde. Dit plan is opgesteld door alle organisaties die bestuurlijke verantwoordelijkheid hebben voor de Westerschelde: het rijk, de provincie, de gemeenten en de waterschappen die aan de Westerschelde grenzen. Alle krachten zijn hierbij gebundeld en er is een gezamenlijk actieprogramma afgesproken. Duurzame ontwikkeling staat centraal. Dit voorjaar verscheen de eerste voortgangsrapportage over de periode 1991-1992. Voor meer informatie kunt u terecht bij het Schelde InformatieCentrum.

AAN DE SLAG MET HET ACTIEPLAN

Het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) functioneert als platform voor de uitvoering van het actieplan en voor het toetsen van nieuwe plannen en activiteiten. In dit voorjaar is de eerste voortgangsrapportage verschenen

Lees verder pagina 2

LATEN WE ELKAARS DESKUNDIGHEDEN BETER BENUTTEN

vervolg voorpagina

over de periode 1991-1992. De drie belangrijkste aandachtspunten uit deze rapportage zijn:

1. het instellen van een meldingsplicht voor alle participanten
2. de resultaten van de OostWest-studie met betrekking tot overstromingsgebieden
3. de stroomgebiedbenadering.

MELDINGSPLICHT

Het melden van nieuwe plannen en activiteiten verliep in de afgelopen periode niet naar wens. Pas in een laat stadium, of in het geheel niet, werd door een participant melding gemaakt van ontwikkelingen. Bij de opzet van de voortgangsrapportage was dit een grote handicap. Door het instellen van een meldingsplicht voor alle participanten hoopt Nederhoed dat het BOWS hierop meer zicht krijgt. Nederhoed: 'Het gaat hierbij vooral om buitendijkse activiteiten. De participant zal in eerste instantie zelf de activiteit zorgvuldig moeten afwegen, daar ligt een stuk eigen verantwoordelijkheid. Als sprake is van beïnvloeding van het Westerschelde-estuarium moet de activiteit worden aangemeld bij het BOWS. Daar zal dan de toetsing plaatsvinden op basis van de doelstellingen uit het beleidsplan. Ik heb geen zin om politieagent te spelen en vind dat iedere partner, ook over de grens, medeverantwoordelijkheid dient te dragen voor dit internationale

vaarwater. Vervuult de mens het water, dan vervuult hij namelijk zichzelf'.

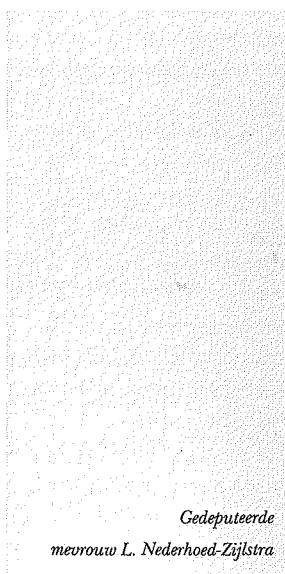
OVERSTROMINGSGEBIEDEN

Het Beleidsplan Westerschelde heeft destijds diverse studies in gang gezet. Eén van die studies betreft de ecologische inpassing van een verdiepte vaargeul naar Antwerpen. De resultaten van deze studie, bekend onder de naam OostWest (OOSTelijk deel WESTerschelde) geven nieuwe inzichten over de inrichting van het oostelijk deel van de Westerschelde. Het vergroten van de komberging door het creëren van overstromingsgebieden (ontpoldering) heeft gunstige effecten op zowel de diepte van de vaargeul als de natuurwaarden van het gebied. 'Als je duidelijk kunt maken wat de waarde van een estuarium is, kunnen economie en ecologie hand in hand gaan. Gebieden die in aanmerking komen voor ontpoldering zullen door gemeenten in bestemmingsplannen moeten worden opgenomen. In deze planologische uitwerking hebben de gemeenten een eigen verantwoordelijkheid. Hiervoor is het wel noodzakelijk om de gemeenten in een vroegtijdig stadium bij de planvorming te betrekken' aldus mevrouw Nederhoed. Ook bij de implementatie van de resultaten van studies, zoals OostWest, moet het

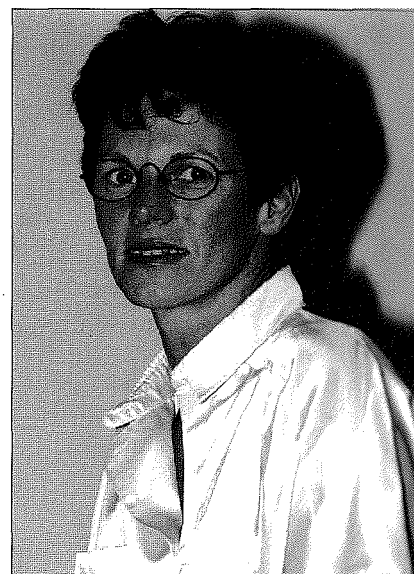
Bestuurlijk Overleg een belangrijke rol spelen'.

STROOMGEBIEDBENADERING

Het stroomgebied van de rivier de Schelde heeft een oppervlakte van ca. 21.000 km² waarvan slechts 5% in Nederland, 62% in België en ca. 33% in Frankrijk. Al jaren onderhandelen de Vlaamse, Waalse, Franse en Nederlandse verantwoordelijke ministers over een commissie die de schoonmaak van de Schelde en de Maas gaat regelen. Ondertekening van een Scheldeverdrag laat nog steeds op zich wachten, ook nu Nederland direct overlegt met Vlaanderen. Mevrouw Nederhoed: 'De onderhandelingen duren veel te lang', dit is bestuurlijk onverantwoord. Het gaat hier niet alleen om een landsgrens, maar ook over een provinciegrens overschrijdend probleem. Nu wordt achteraf geïnformeerd over de ontwikkelingen en de voortgang, maar laten de lokale overheden in Euregio-kader dit onderling regelen. Ook de samenwerking in de regio zou, meer dan nu het geval is, plaats moeten vinden op basis van gelijkwaardigheid. Elke organisatie heeft naast eigen verantwoordelijkheid ook eigen specifieke deskundigheid. De partners in het Bestuurlijk Overleg kunnen veel meer van elkaars sterke kanten profiteren

Gedeputeerde
mevrouw L. Nederhoed-Zijlstra

Volgens mevrouw Nederhoed kan de uitwerking van de stroomgebiedbenadering plaatsvinden op drie niveaus's, waarbij aandacht is voor zowel de economie als de ecologie. Platforms hiervoor zijn:

- (1) het Bestuurlijk Overleg Westerschelde op nationaal niveau
- (2) het Rijn/Schelde Delta overleg met een economische accent en
- (3) bestuurlijke samenwerking op basis van Euregioprojecten met een ecologisch accent.

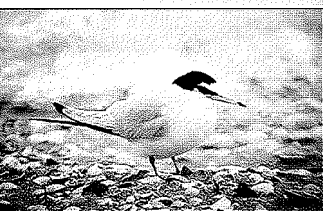
ZORGPUNT

Een zorgpunt van Nederhoed is het Baalhoekkanaal. Dit kanaal zou de linkeroever van het Antwerpse havengebied vlak onderlangs het Land van Saeftinghe met de Westerschelde moeten verbinden. De provincie heeft dit tracé destijds geschraapt uit het streekplan, maar Den Haag heeft hier altijd vaag over gedaan. Vlaanderen is hier een sterk voorstander van en in het overleg met Vlaanderen komt dit kanaal dan ook regelmatig ter sprake. Volgens Nederhoed dienen de effecten van de ontwikkelingen aan de linkeroever in Antwerpen directer in beeld gebracht te worden voor wat betreft de externe veiligheid, transportroutes, natuur en milieu, toekomstige woningbouw langs de Schelde, enzovoort.

HET SCHELDE INFORMATIE CENTRUM

ALS SCHARNIERPUNT

Mevrouw Nederhoed is zeer positief over de functie van het Schelde InformatieCentrum: 'Er is een toenemende noodzaak om zaken goed op elkaar af te stemmen. Het Schelde InformatieCentrum als scharnierpunt tussen al deze ontwikkelingen voor ondersteuning en informatie voorziening is essentieel. Het kan zorgen voor vergroting van zowel het maatschappelijke als bestuurlijk draagvlak'. (H.H.) ■

Dwergstern

DE HOOG PLATEN

De Bol, hoogste deel van de Hooge Platen

Als men vogelliefhebbers vraagt waaraan gedacht wordt bij de naam 'Hooge Platen', zal als eerste opgemerkt worden dat dit een gebied is in de Westerschelde waar zich een belangrijke broedkolonie bevindt van de dwergstern. Sommigen zullen opmerken dat er zich de laatste jaren ook een kolonie grote sterns heeft gevestigd. Stel je aan bewoners van Breskens en omgeving dezelfde vraag, dan zal het antwoord zijn dat

het om een plaat in de Westerschelde gaat waar je niet zo maar mag komen, omdat er zeldzame vogels broeden en er zeehonden worden gezien.

Dat is lastig als je een boot hebt, want met mooi weer is het goed toeven op de plaat. Het zijn met name deze twee gegevens die richtinggevend zijn voor het beheer dat de Stichting Het Zeeuwse Landschap voert in dit 860 ha grote reservaat.

SLIKKEN EN PLATEN

Als men het over de Hooge Platen heeft, wordt daarmee het com-

plex van slikken en platen ten noorden van Hoofdplaat in de Westerschelde bedoeld. Onder het complex vallen de Plaat van Breskens, de Bol en de Hooge Springer. Rond 1600 werd reeds over de Hooge Platen gesproken; gedurende de laatste 200 jaar zijn ze redelijk op hun plaats blijven liggen. Na 1950 kwam op de Hooge Springer schorvorming op gang, terwijl door het aan elkaar groeien van kleine zandbanken

een plaat ontstond die alleen bij zeer hoog getij onderliep (de Bol). Door de hoge ligging van de Bol verblijven veel steltlopers tijdens vloed, waarbij de voedselgebieden op de platen en slikken elders onder water zijn verdwenen, op de plaat om te rusten. Per telling zijn er tot 50.000 vogels geteld op deze hoogwatervluchtplaats. Daarnaast biedt de plaat ook een rustige plaats aan duizenden ruiende bergeenden.

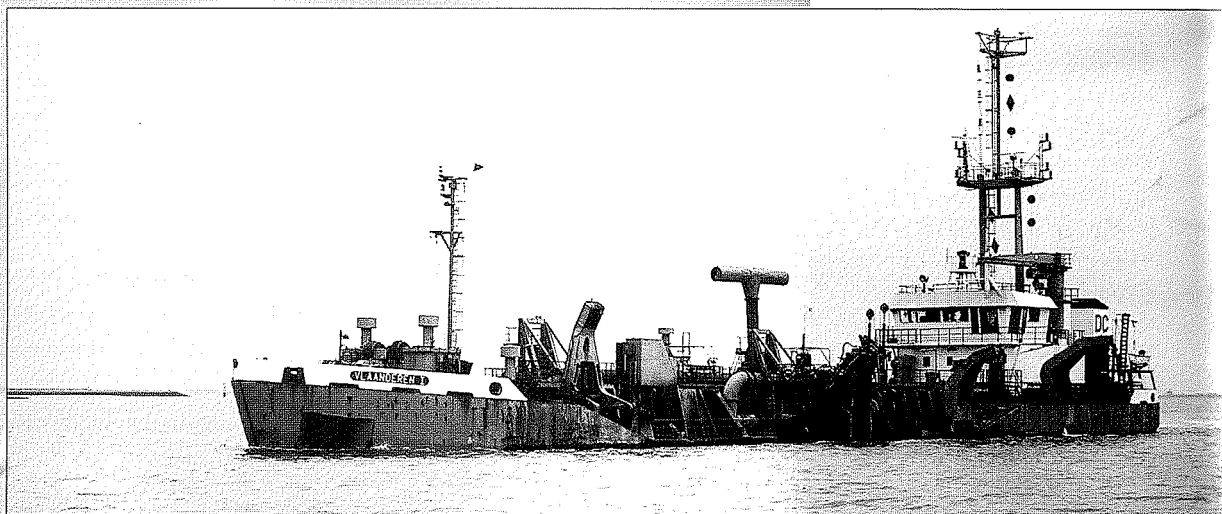
SPECIEKE BROEDVOGELS

De hoge ligging lokte uiteindelijk ook een aantal specifieke broedvogels. Pioniers die gewend zijn hun eieren op een onbegroeide bodem te leggen, zoals met name de strandplevier en de dwergstern. Vroeger konden deze vogels op rustige stranden uit de voeten, maar dat is allang verleden tijd. De dwergstern en de strandple-

Lees verder op pagina 8

ZANDWINNING IN BEWEGING

Sedert vele jaren wordt, met vergunning van de Rijkswaterstaat, zand gewonnen in de Westerschelde voor de handel en voor de uitvoering van infrastructurele werken in Nederland en in België. Overmatige zandwinning kan echter de totale zandbalans van de Westerschelde verstoren en plaatselijk de natuurlijke dynamiek van geulen en platen beïnvloeden. Vandaar dat de laatste jaren de te winnen hoeveelheid zand bepaald is op maximaal 2

miljoen m³ per jaar. De Nederlandse en de Belgische overheid mogen hiervan ieder maximaal 300.000 m³ benutten zodat voor de zandhandel 2 miljoen m³ per jaar resteert.

NAAR EEN VRIJE ZANDMARKT

Tot het begin van de jaren negentig werd de zandmarkt in de Westerschelde beheerst door een zevental gevestigde handelaren die hier van oudsher opereerden. Er was duidelijk sprake van een afgeschermd markt. Mede door een uitspraak van de Kroon, werd Rijkswaterstaat echter gedwongen een meer open beleid te voeren. In 1992 is het beleid dan ook aangepast waardoor het voor nieuwe handelaren mogelijk werd om een zandwinconcessie te verkrijgen. In verband met de onzekerheden over de morfologische ontwikkelingen in de komende jaren, is de maximale hoeveelheid te winnen zand voor de jaren 1993 t/m 1997

Door de gehele Westerschelde vastgesteld op het reeds langer geldende maximum van 2,6 miljoen m³ per jaar. Gestreefd wordt naar een wijze van verdeling waarbij alle belanghebbenden op dezelfde wijze en met gelijke kansen kunnen meedingen naar de beschikbare hoeveelheid te winnen zand. In verband met de bedrijfszekerheid van de gevestigde zandhandelaren is een overgangsfase van 5 jaar ingebouwd. Vanaf 1993 wordt het gereserveerde aandeel van de gevestigde zandhandelaren met 20% per jaar verminderd, zodat na 5 jaar het volledige quantum op de vrije markt kan worden aangeboden.

Door de Nederlandse en de Belgische overheid blijft de gereserveerde hoeveelheid te winnen zand voor infrastructurele werken voorlopig gehandhaafd op 300.000 m³ per jaar.

BAGGEREN, STORTEN EN ZANDWINNEN

Naast zandwinning vinden in de Westerschelde nog tal van activiteiten plaats die invloed hebben op de morfologische structuur en dynamiek. In het verleden waren dat vooral inpolderingen, tegenwoordig zijn het bagger- en stortactiviteiten voor het op diepte houden van de vaarweg naar Antwerpen. Voor de nabije toekomst is sprake van verdieping

van deze vaarweg volgens het zogenaamde programma 48-43 voet; zelfs verdergaande verdieping wordt door België (Vlaanderen) overwogen. Dergelijke activiteiten hebben niet alleen invloed op de morfologie, maar hebben ook gevolgen voor de waterkwaliteit (hoge slibgehalten) en voor het ecologisch functioneren van de Westerschelde (onder andere de vogel- en kinderkamerfunctie). In het Beleidsplan Westerschelde is reeds geconstateerd dat als gevolg van dit intensieve menselijk gebruik de fysische structuur van de Westerschelde sterk onder druk staat.

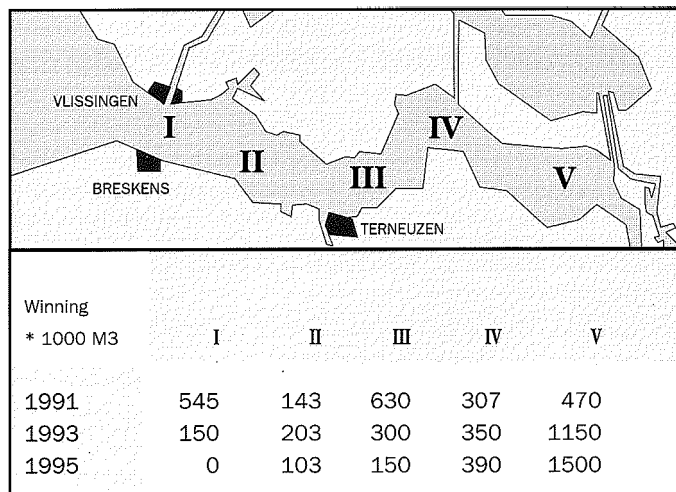
OOSTWEST PROJECT

De zandwinning in de Westerschelde maakt als element van de morfologische studies onderdeel uit van het onderzoeksproject OostWest. Dit onderzoek heeft aangetoond dat de grootte en richting van de zandtransporten in hoge mate kunstmatig zijn. Bepalende factoren zijn het baggeren van de natuurlijke drempels in de vaargeul, het storten van de baggerspecie elders in het systeem en het onttrekken van zand voor de commerciële markt. Indien de verdieping van de vaargeul naar 48-43 voet wordt uitgevoerd, zal de kunstmatige regulatie van de totale zandbalans nog worden versterkt.

MOGELIJKHEDEN VOOR BETERE AFSTEMMING

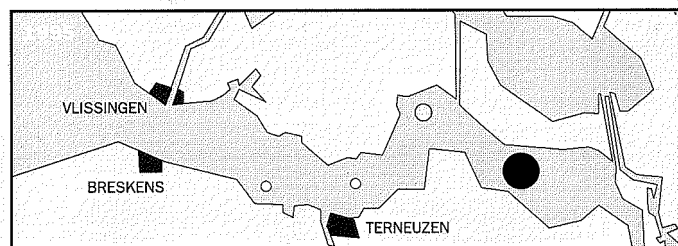
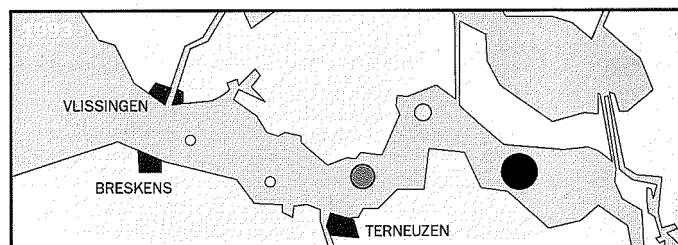
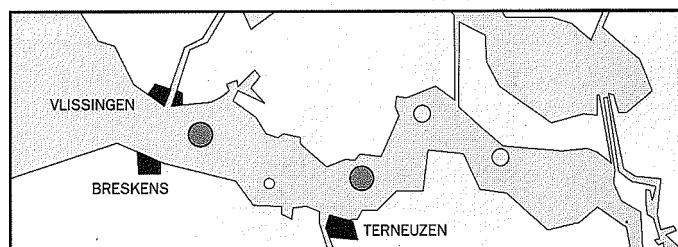
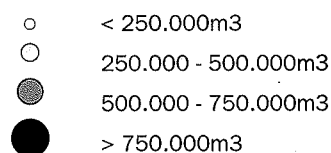
Aan de hand van een analyse van de huidige zandhuishouding zijn inmiddels door het project OostWest enkele mogelijkheden aangegeven om de bagger-, stort- en zandwinactiviteiten onderling beter af te stemmen en meer te richten op de ecologische doelstellingen voor de Westerschelde. Geconcludeerd wordt dat de zandwinning, aanvullend op de stortstrategie kan worden ingezet als middel om een evenwichtige zandbalans te bereiken. De huidige zandbalans werkt namelijk

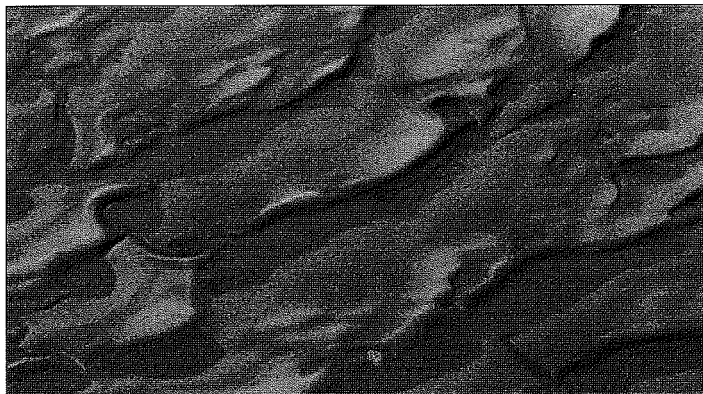
Lees verder op pagina 6

Zandwinning in de Westerschelde

Drie kaartjes van de Westerschelde waarin de omvang en de ligging van de zandwinlocaties zijn aangegeven in 1991, 1993 en 1995

ZANDWINNING IN BEWEGING

vervolg van pagina 4

extra baggerwerk in de hand, als gevolg van het grote zandaanbod in de omgeving van de baggerlokaties in het oostelijk deel van de Westerschelde. Daarnaast worden grote zandtransporten geïnduceerd in de overschot-gebieden zelf, waardoor bijvoorbeeld de Platen van Valkenisse dynamisch en minder rijk aan bodemleven zijn. Het zandtekort in het westelijk deel van de Westerschelde kan tot zandaanvoer vanuit zee leiden, wat gevaar inhoudt van kusterosie in het mondingsgebied. De zandhuishouding kan nu worden geoptimaliseerd door een gering tekort te creëren in de directe omgeving van de baggerlocaties in het oostelijk deel, een gering overschot in het midden en een groter overschot in het westen. In het westelijk deel ontstaat zodoende een buffer die zandaanvoer vanuit de kustzone voorkomt.

STORTBELEID EN HET ZANDWINBELEID

Om deze veranderingen in de zandbalans te realiseren staan twee instrumenten ter beschikking: het stortbeleid en het zandwinbeleid, waarbij de zandwinning wordt ingezet waar alleen met baggeren en storten onvoldoende resultaten zijn te verwachten. Eén en ander betekent dat het zandoverschot in het oostelijk deel van de Westerschelde verkleind kan worden door een deel van de (schone) baggerspecie naar meer westelijk gelegen stortlokaties te transporteren en als aanvulling daarop de commerciële zandwinning meer en meer te verplaatsen naar nieu-

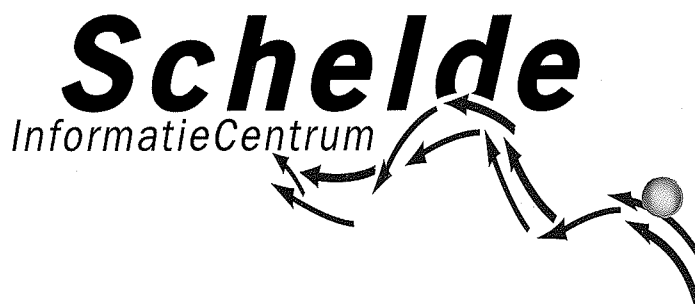
we winlocaties in het oostelijk deel van de Westerschelde. Dit beleid is sinds 1991 in gang

gezet. In 1993 was reeds meer dan de helft van de zandwinning geconcentreerd in het oosten. Volgens planning zal dit in 1995 toenemen tot ruim $\frac{3}{4}$ van de totaal toegestane hoeveelheid van 2 miljoen m³ per jaar (zie fig. op pagina 5). De in gang gezette ontwikkelingen worden via een monitoring-programma gevolgd, zodat na 1997 het beleid zonodig bijgesteld kan worden. (CV - RWS-Directie Zeeland Afdeling RVO) ■

IN DECEMBER OPENT HET SCHELDE INFORMATIECENTRUM OFFICIEEL HAAR DEUREN

In december zal de voorzitter van het Bestuurlijk Overleg Westerschelde, mevrouw L. Nederhoed-Zijlstra, het Schelde InformatieCentrum officieel ope-

stroomgebied. Tevens fungeert het centrum als meldpunt voor nieuwe activiteiten en ontwikkelingen. Het Bestuurlijk Overleg Westerschelde hoopt hiermee de

nen. Het centrum is in het leven geroepen omdat er behoefte is aan een centraal informatiepunt ter ondersteuning van het Bestuurlijk Overleg Westerschelde. Behalve de deelnemers aan dit overleg, kunnen ook andere organisaties en geïnteresseerde burgers voor informatie bij het centrum terecht.

De doelstelling van het Schelde InformatieCentrum is het inventariseren en documenteren van informatie over de Schelde en het

uitvoering van het Beleidsplan Westerschelde beter te kunnen volgen en sturen.

Het Schelde InformatieCentrum is ondergebracht bij het Rijksinstituut voor Kust en Zee in Middelburg (*Grenadierweg 31, 4338 PG Middelburg*).

Correspondentie-adres:
Postbus 8039
4330 EA Middelburg
Telefoon 01180 72 238
Fax 01180 165 00

Brahmaputra Westerschelde

*Over de groen- en gele rijstvelden
slieren de schaduwen van de herfstwolken,
gevolgd door de sneljagende zonneschijn.*

*De bijen vergeten hun honing te nippen
verdwaasd zweven en zoemen ze,
dronken van het licht.*

*De eenden op de eilanden in de rivier,
tieren van plezier
om louter niets.*

*Laat niemand naar huis terug gaan,
deze morgen, broeders,
laat niemand naar het werk gaan.*

*Laat ons de blauwe hemel
stormenderhand nemen,
en de ruimte plunderen bij het lopen.*

*Lachen drijft in de lucht,
als schuim op de vloed.*

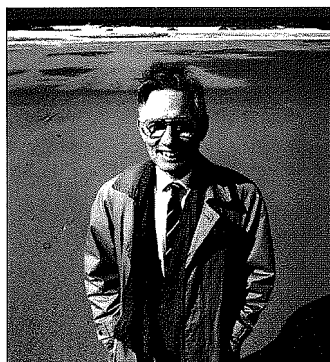
*Broeders, laat ons onze morgen
verspillen in nutteloze liederen.*

Rabindranath Tagore, vertaling F. van Eeden

Rabindranath Tagore beschrijft de Brahmaputra of de Ganges, maar de Schelde, de Westerschelde vormt op dezelfde manier een bron van inspiratie, van leven, van welvaart. Het is een levende rivier, iedere dag, ieder uur, onder iedere belichting anders. Vooral ook anders voor iedere beschouwer. De natuurliefhebbers, de polderaar, de inspiratiezoeker (ik vind 'recreant' geen woord), de dijkenbouwer, de schipper, de baggeraar, de morfoloog, de zandwinner, de stuwa-door, de loods en al die anderen, die door overlast, werk, studie of handhaving met de Schelde te maken hebben en er uiteraard met geheel andere ogen naar kijken dan de dichter.

Om het evenwicht tussen het ecosysteem en het menselijk gebruik van de rivier te behouden, is een grote groep liefhebbers nodig die de andere, niet direct economische waarden van de Schelde in de gaten houden. Zulke liefhebbers krijg je wanneer de oevers en de platen binnen de grenzen van

het ecologisch toelaatbare, opengesteld worden voor het publiek. Dat hoeft geen massapubliek te zijn, maar het kunnen ook niet allemaal gepokte en gemazelde natuurvorsers in lieslaarzen zijn. Mijn vraag aan alle betrokkenen: verzin mogelijkheden om grotere aantallen Scheldeminnaars te laten kennismaken met de platen en schorregebieden. Ik zie dat als een belangrijke voorwaarde voor evenwichtige politieke beslissingen in de toekomst.

Ir. H. Engel

Ingenieur Engel is voormalig hoofd-ingenieur-directeur van Rijkswaterstaat Directie Zeeland.

Even voorstellen: coördinator Lilian Withagen

Vanaf 15 september van dit jaar is Lilian Withagen coördinator van het Schelde InformatieCentrum. Lilian is van huis uit chemisch analiste en werkte zes jaar als docente Informatica bij de Provincie Zeeland. Op bestuurlijk vlak is zij in diverse functies actief geweest. In de beginfase van het InformatieCentrum', zegt zij, 'zie ik als belangrijkste taak goede contacten te leggen met de participanten van het Bestuurlijk Overleg Westerschelde, zowel op bestuurlijk als op ambtelijk niveau. Ik streef ernaar de drempel van het centrum zo laag mogelijk te houden. Niet alleen voor hen die om informatie vragen, maar juist ook voor mensen en instanties die ons informatie kunnen leveren. Ik hoop het Schelde InformatieCentrum zodanig vorm te geven, dat het betrokkenen motiveert om mee te werken. Zo kunnen we gezamenlijk het centrum tot een succes maken'.

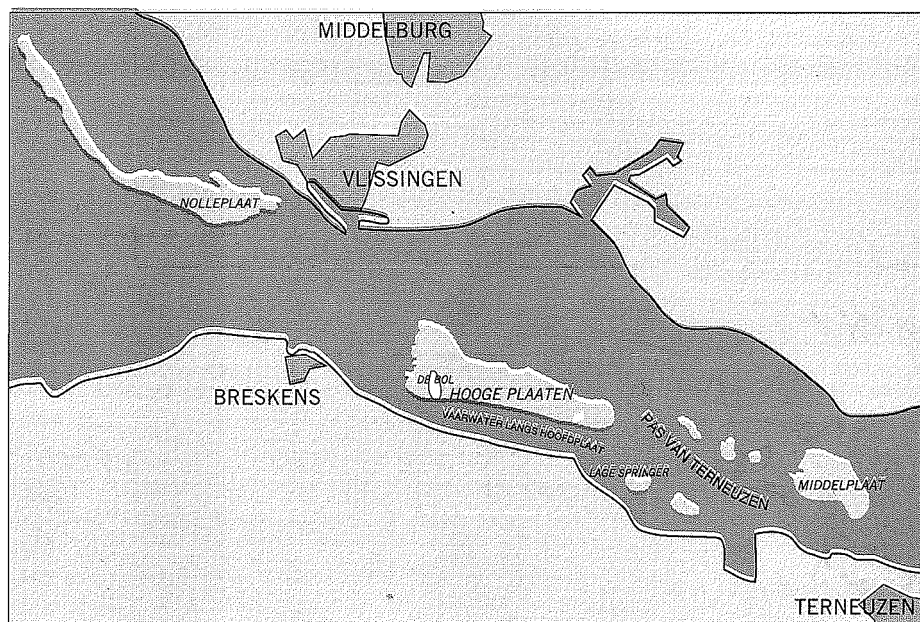
Lilian heeft de ontwikkelingen rond de WOV, de waterkwaliteit en het behoud

van natuurgebieden als kritisch burger nauwlettend gevolgd. Ze zegt daarover: 'Nu ik meer met de beleidsmatige kant van de problematiek te maken ga krijgen, zal mijn mening ongetwijfeld genuanceerder worden. Ik hoop in ieder geval een bijdrage te kunnen leveren aan het creëren van een groter maatschappelijk draagvlak voor de verschillende belangen die rond de Westerschelde spelen'.

**'Goede
contacten
motiveren'**

DE HOOG PLATEN

vervolg van
pagina 3

vier zijn in West Europa zeldzame broedvogels (dwergstern 5000-5500 paar, strandplevier 1400-1600 paar). De aanwezigheid van tientallen broedvogels die met springtij hun nest verloren zagen gaan, bracht de discussie op gang of door gerichte beheersmaatregelen het broedsucces verhoogd kon worden. Een principiële discussie, want ingrijpen in het proces van het intergetijdegebied tast de natuurlijkheid aan. Daarbij moet geaccepteerd worden dat er na een paar ongunstige springvloedperioden, gepaard gaand met storm- en regenachtig weer, geen jonge vogels worden grootgebracht. Er is uiteindelijk voor gekozen de vogels een handje te helpen. Ieder voorjaar, afhankelijk van de door water en wind verloren gegane hogere delen, wordt er met stuifschermen en kleine dijkes enige bescherming tegen zeer hoge vloedwater geboden. Dit 'patroonbeheer' gebeurt op zeer kleine schaal. Het heeft veel succes, want ieder jaar komen er zo'n 100 paar dwergsternen en 15 paar strandplevieren tot broeden. Bovendien zit er een kolonie van visdieven, grote sterns en kokmeeuwen. (700, 1200 en 300 paar). Vooral het broeden van de grote stern is door het minder geschikt worden van de broedplaats in de Grevelingen mede van groot belang.

BROEDSUCCES

Het broedsucces varieert van jaar tot jaar. Regen, wind en hoogwater kunnen alle legfels dan wel jongen vernietigen. Ook de sterk wisselende voedselbeschikbaarheid speelt een belangrijke rol. Maar het kan ook gebeuren dat na een periode waarin de elementen wind en water flink hebben huisgehouden alle vegetatie op de Hoge Platen is verdwenen. De kolonievogels vinden dan niet hun voorkeursnestelplaats terug, broeden daardoor dikwijls dicht op elkaar. De dwergstern wordt daar als eerste het dupe van omdat de kokmeeuw de jongen opvreet. Kolonievogels zijn zeer gemakkelijk te verstoren en daarom is het gebied van 1 april tot 1 september gesloten en vindt er intensieve bewaking plaats.

HELDER WATER IS EEN VOORWAARDE

Sterns zijn viseters. Met het oog wordt bepaald of een duik in het water succesvol kan zijn of niet. Dat betekent ook dat helder water een voorwaarde is, zeker in de tijd dat er jongen zijn. De dwergstern is geen soort die grote afstanden van visgebied naar broedplaats kan afleggen. De opzichter van het Zeeuwse Landschap, René Beijersbergen, houdt zich dagelijks met groot enthousiasme en inzet bezig met het beheer en heeft vooral aan de dwergstern

veel studie verricht. Op basis van zijn betrokkenheid en kennis maakt Beijersbergen zich grote zorgen over de voorgenomen stort van bagger uit het oostelijke deel van de Westerschelde in het westelijke deel. 'Troebel water verdraagt de dwergstern niet, terwijl speciedumping het onderwaterhabitat van bodemvissen vernietigt. Hierdoor loopt de voedselbereikbaarheid terug'. Hij heeft dan ook groot alarm geslagen.

DE RODE LIJST

Sterns staan, evenals de strandplevier, op de rode lijst. Dat wil zeggen dat het soorten zijn die in hun voortbestaan worden bedreigd. In het Beleidsplan Westerschelde is mede om deze reden vastgelegd dat de visserij op kokkels en harders in het Hoge Platen-complex verder zal worden gereguleerd. Ook zal zandwinning alleen beneden de -5,00 m NAP-lijn plaatsvinden. Beijersbergen: 'Ik ga er van uit dat de instanties die betrokken zijn bij het beheer van de Westerschelde ook nu hun verantwoordelijkheid zullen nemen om deze bedreiging van voor Zeeland zeer karakteristieke vogels het hoofd te bieden'. (WdW) ■

De Schelde Nieuwsbrief is een kwartaaluitgave van het Schelde InformatieCentrum dat ressorteert onder het Bestuurlijk Overleg Westerschelde. De nieuwsbrief wordt verzonden naar alle participanten in het Bestuurlijk Overleg Westerschelde en naar alle personen en organisaties die betrokken en/of geïnteresseerd zijn in de ontwikkelingen van de Schelde en haar stroomgebied.

SCHELDE INFORMATIECENTRUM
Coördinator: Lilian Withagen

Grenadierweg 31
4338 PG Middelburg

Correspondentie-adres
Postbus 8039
4330 EA Middelburg
Telefoon 01180 721 238
Fax 01180 165 00

REDACTIE

Marja Plugge, Frans van Pelt,
Piet Pijpelink, Jan Hendriksen,
Cees Visser, Wim de Wilde

EINDREDACTIE

Herman Haas

OPINIE

Ir. H. Engel

FOTOGRAFIE

Eurosense, Meetkundige Dienst
V&W, Jan van der Broeke,
Harry van Reeken, Peter
Meininger

REDACTIE, VORMGEVING EN PRODUKTIE

Van Dongen Public Relations
Eendrachtsstraat 150
3012 XR Rotterdam

OPLAGE

2.500 exemplaren

OVERNAME VAN ARTIKELLEN

De overname van artikelen met bronvermelding is mogelijk na toestemming van de redactie.